

ANKARA SANAYİ ODASI

MOLDOVA CUMHURİYETİ ÜLKE NOTU

Uluslararası İlişkiler ve Dış Ticaret Müdürlüğü

Ekim 2024

1. Ülke Künyesi

Tablo 1- Başlıca Sosyal Göstergeler

2. Moldova'nın Genel Ekonomik Durumu

Tablo 1- Moldova'nın Temel Ekonomik Göstergeleri

3. Moldova'nın Dış Ticareti

Tablo 1- Moldova'nın Dış Ticaret Göstergeleri

Tablo 2- Moldova'nın İhracatında Başlıca Ürün
Grupları

Tablo 3- Moldova'nın İthalatında Başlıca Ürün
Grupları

4. Türkiye ile Moldova Arasındaki Ticari İlişkiler

5. Ankara ile Moldova arasındaki Ticari İlişkiler

6. Moldova'nın Doğrudan Yabancı Yatırımları

1. Ülke Künyesi

Tablo 1- Başlıca Sosyal Göstergeler

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Moldova Cumhuriyeti
Nüfus	2,49 milyon (2023)
Dili	Moldovaca (Resmi Dil), Rusça, Gagavuzca
Yönetim Biçimi	Parlamentar Cumhuriyet
Para Birimi	Moldova Leyi (MDL) (1 ABD Doları: 17,7 MDL)
Başkent	Chisinau (Kişinev)
Din ve İnançlar	Ortodoks (% 98), Yahudi (% 1,5), Diğer (% 0.5)
Yüzölçümü	33.843 km ²

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

ACCT, BIS (Uluslararası İmar Bankası), BSEC (Karadeniz Ekonomik İşbirliği), CCC (Gümrük İşbirliği Konseyi), CE (Avrupa Konseyi), CEI (Orta Avrupa Girişimi), CIS (Bağımsız Devletlerin Topluluğu), EAPC (Avrupa - Atlantik Ortaklık Konseyi), EBRD (Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası), ECE (Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu), FAO (Tarım ve Gıda Örgütü), IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü), ICFTU (Uluslararası Serbest Ticaret Birlikleri Konfederasyonu), IDA (Uluslararası Kalkınma Birliği), IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu), IFC (Uluslararası Finansman Kurumu), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), IMF (Uluslararası Para Fonu), Intelsat, Interpol (Uluslararası Polis Teşkilatı), IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi), IOM (Uluslararası Göçmen Teşkilatı), ISO (Uluslararası Standartlar Örgütü), ITU (Uluslararası Haberleşme Birliği), OPCW (Kimyasal Silahları Yasaklama Organizasyonu), OSCE (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü), PFP (Barış için Ortaklık), UN (Birleşmiş Milletler), UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı), UNESCO (Eğitim-Bilim ve Kültür Örgütü), UNIDO (Endüstriyel Kalkınma Örgütü), UPU (Dünya Posta Birliği), WHO (Dünya Sağlık Örgütü), WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı), WMO (Dünya Meteoroloji Örgütü), WTO (Dünya Turizm Örgütü), WTrO (Dünya Ticaret Örgütü)

Nüfus ve İstihdam

Moldova'nın toplam nüfusu 2,49 milyondur. Nüfusun % 78.2'si Moldovalı, % 8.4'si Ukraynalı, %5,8'i Rus, % 4,4'ü Gagavuz, % 1,9'u ise Bulgar ve % 1,3'ünün diğer milletlerden oluştuğu görülmektedir.

En büyük şehirleri başkent Chisinau (Kişinev) (664,700), Tiraspol (148,900), Beltsy (144,000)'dir. Ülkenin şehirleşme oranı % 47'dir.

Moldova nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

0-14 yaş: % 15.5 (erkek 344,101/ kadın 325,995)

15-64 yaş: % 74 (erkek 1,550,386/ kadın 1,643,108)

65 yaş ve üstü: % 10.4 (erkek 164,512/ kadın 286,275) olduğu görülmektedir.

2024 yılında 2,49 milyon kişi ile dünyada 137. sırada yer alan Moldova nüfusunun 2029 yılında 2 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. ([Hindistan 1. (1,4 milyar), Türkiye 18. (87 milyon)] (IMF-2024))

Moldova'da okuma yazma oranı %99,1 olup, kadınlarda bu oran % 99,7, erkeklerde ise % 98,6 olarak gerçekleşmektedir. Ülkenin istihdam rakamlarına bakıldığında işsizlik oranının % 3 olduğu görülmektedir. Bu oranda önümüzdeki yıllarda ciddi bir değişim beklenmemektedir.

2. Moldova'nın Genel Ekonomik Göstergeleri

Tablo 1- Moldova'nın Temel Ekonomik Göstergeleri

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	13,69	14,55	16	17,16	17,94	19,06	19,94	21,9
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	13,9	-5	2	4,3	5	5	5	5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	5 293	5 726	6 411	7 002	7 449	8 059	8 584	9 600
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	5,1	28,6	13,3	5	5	5	5	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-12,4	-14,4	-12,1	-10,9	-9,9	-9,4	-10,1	-9,6
İşsizliğin Toplam İlgücüne Oranı (%)	3,3	4,6	4,9	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Nüfus (milyon)	2,59	2,54	2,5	2,45	2,41	2,37	2,32	2,28
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	32,6	32,6	35,1	38,4	37,4	36,9	36,8	35,9

Kaynak: IMF(*) Tahmini Veriler

2024 yılında cari fiyatlara göre, 18 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2025 yılında 20 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2024)

Moldova, cari fiyatlara göre, 2024 yılı itibarıyla 196 ülke arasında dünyanın 130. büyük ekonomisidir. [ABD 1. (29 trilyon dolar), Türkiye 18. (1 trilyon dolar)] (IMF-2024)

2024 yılında sabit fiyatlara göre %2,6 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2025 yılında %4,8 oranında artacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2024)

Cari fiyatlara göre Moldova, 2024 yılında 7.488 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 96. sırada yer almaktadır. [Lüksemburg 1. (131 384 \$), Türkiye 75. (12 765 \$)] (IMF-2024)

2024 yılında % 11 oranında açık vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ya oranının, 2025 yılında da % 10 oranında açık vermesi beklenmektedir. (IMF-2024)

2024 yılında % 37 olacağı tahmin edilen devletin genel net borcunun GSYİH'ya oranının, 2025 yılında % 35 olması beklenmektedir. (IMF-2024)

3. Moldova'nın Dış Ticareti

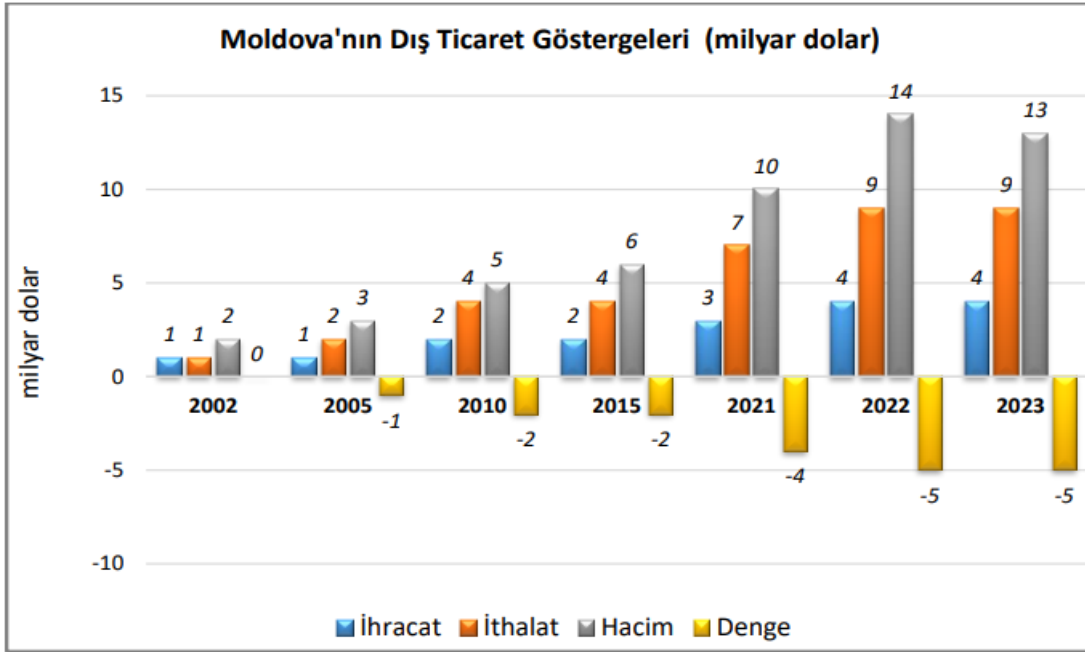
Genel Durum

Tablo 1- Moldova'nın Dış Ticaret Göstergeleri

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

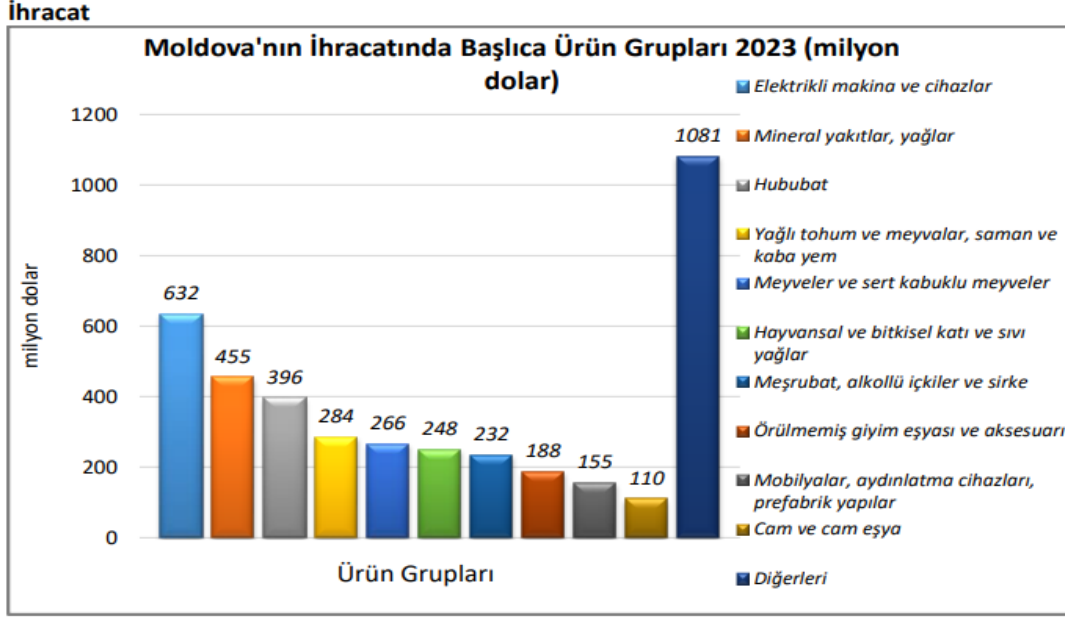

2023 yılı rakamları değerlendirildiğinde Moldova'nın toplam dış ticaret hacminin 13 milyar dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre 2023 yılında ülkenin ihracatı 4 milyar dolar, ithalatı ise 9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Başlıca Ürünler İtibariyle Dış Ticaret

İhracat

Tablo 2- Moldova'nın İhracatında Başlıca Ürün Grupları

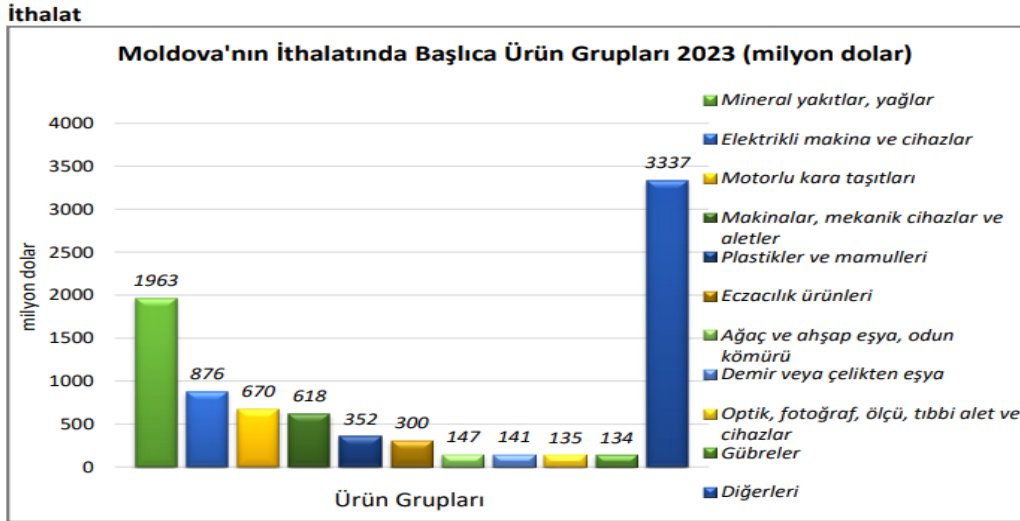

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Tablo 3- Moldova'nın İthalatında Başlıca Ürün Grupları

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. Türkiye ile Moldova Arasındaki Ticari İlişkiler

Türkiye-Moldova Dış Ticaretinin Genel Durumu

Tablo 1- Türkiye'nin Moldova ile Ticareti

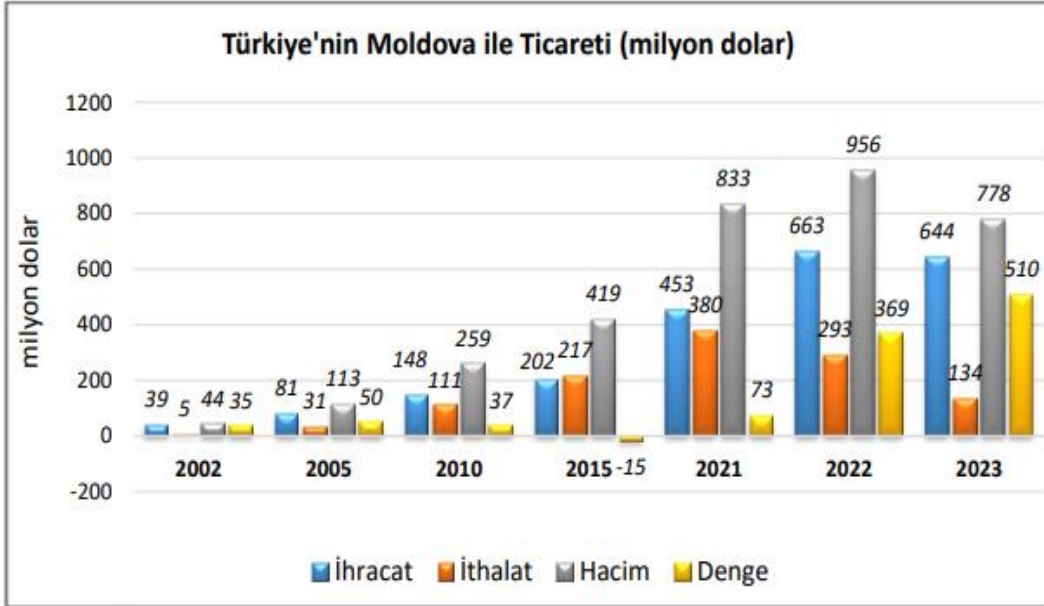
Genel Durum

2021 yılında ülkeye ihracatımız 453 milyon dolardır. (bir önceki yıla göre % 35 artış). 2021 yılında ülkenin toplam ihracatımızdaki payı %0,2 olup 75. sıradadır. 2021 yılında ülkeden ithalatımız 380 milyon dolardır. (bir önceki yıla göre % 110 artış)

2021 yılında ülkenin toplam ithalatımızdaki payı %0,14 olup 67. sıradadır. 2021 yılında Moldova ile ticarete Türkiye'nin 73 milyon dolar dış ticaret fazlası verdiği gözlenmektedir.

Türkiye'nin 2020 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 44 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda, Moldova 24 milyon dolar ile 50. sıradadır.

Türkiye-Moldova Dış Ticareti

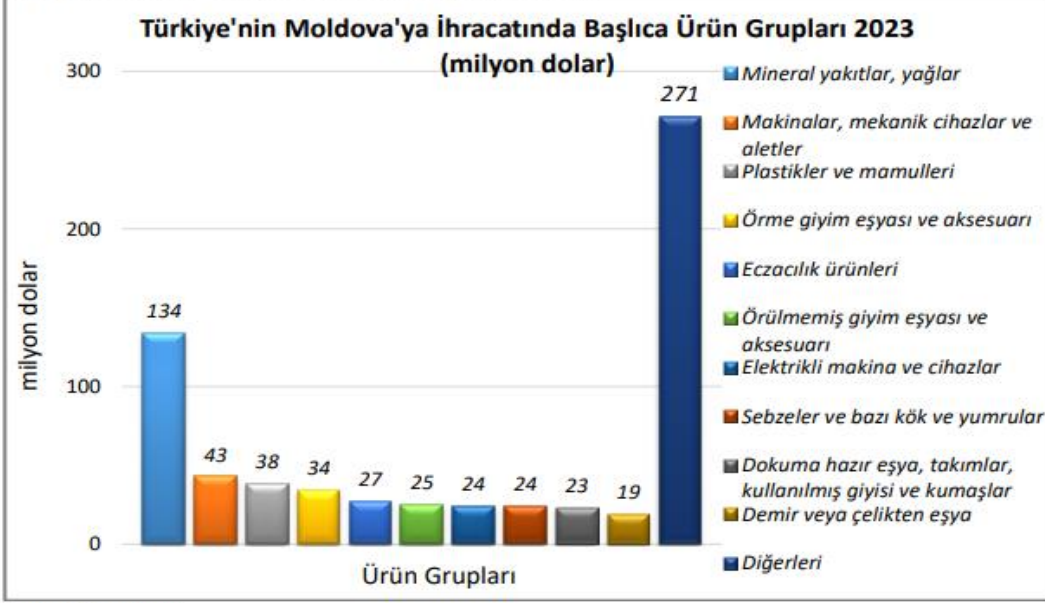

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Moldova'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Tablo 2- Türkiye'nin Moldova'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Türkiye'nin Moldova'ya İhracatında Başlıca Ürünler

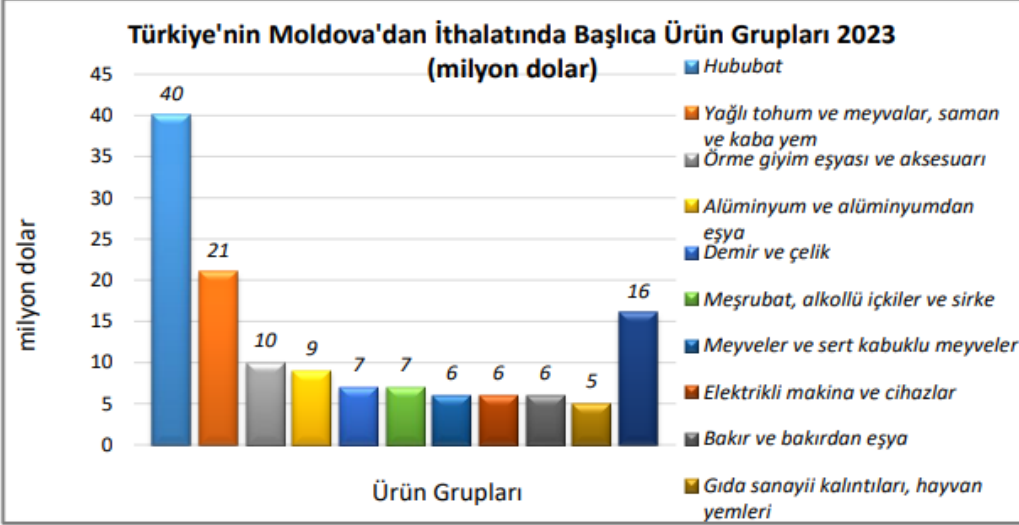
Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Moldova'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Tablo 3- Türkiye'nin Moldova'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Türkiye'nin Moldova'dan İthalatında Başlıca Ürünler

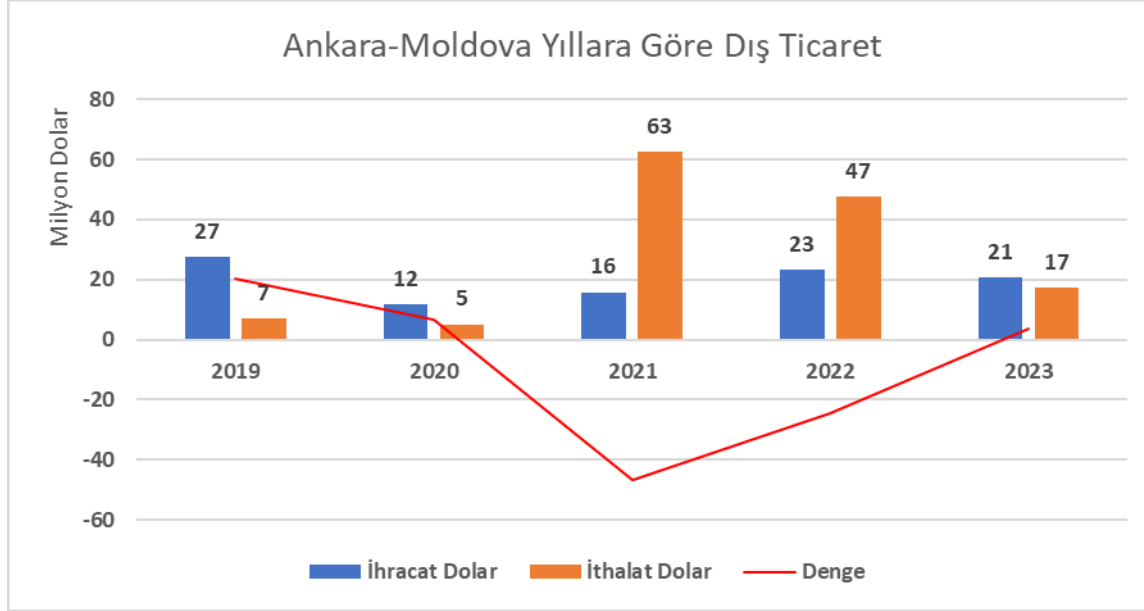

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

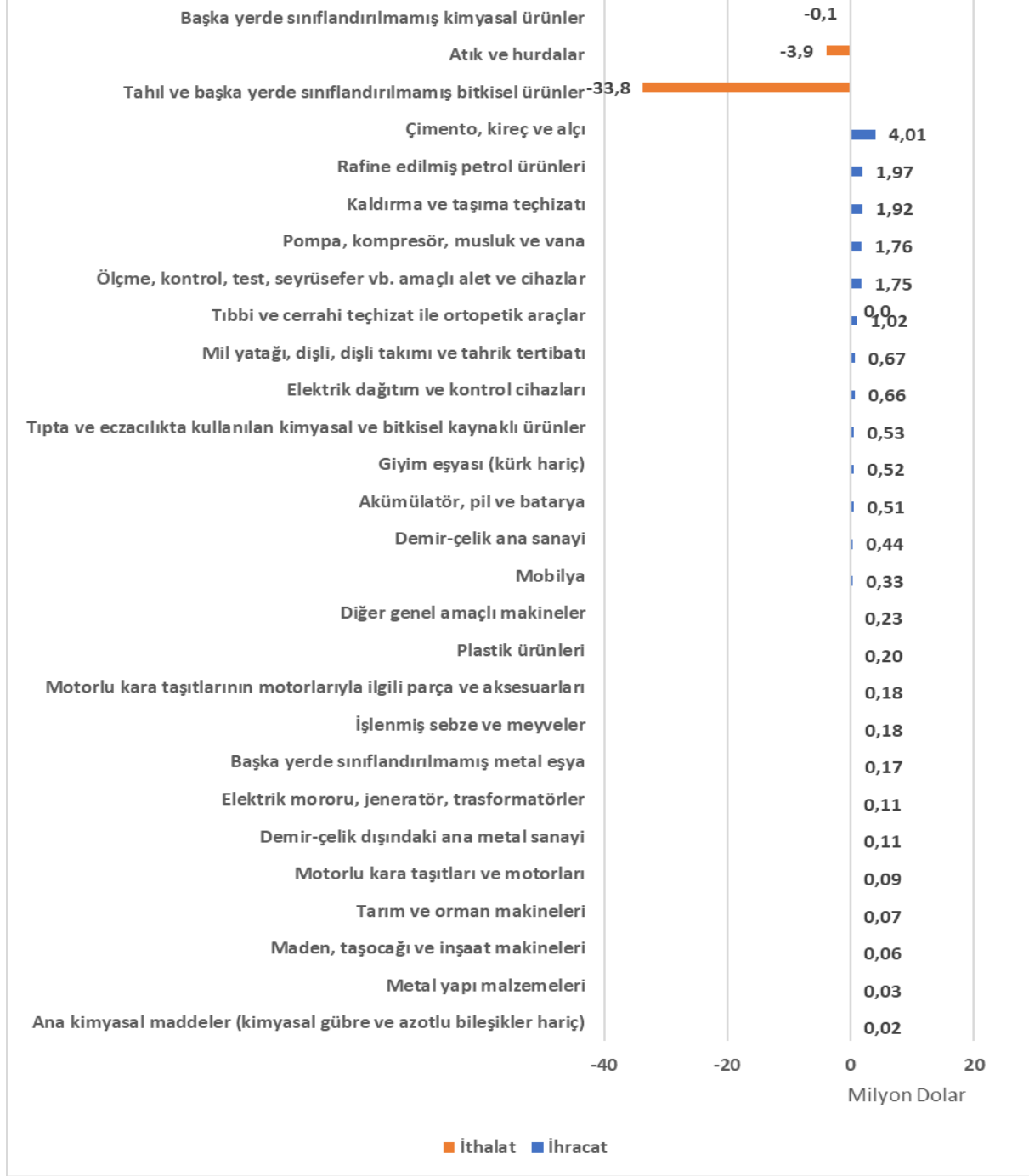

5. Ankara ile Moldova Arasındaki Ticari İlişkiler

Ankara ile Moldova arasındaki son 5 yıllık dış ticaret rakamları incelendiğinde yıllara göre değişkenlik gösteren bir tablo ortaya çıkmaktadır. 2019,2020 ve 2023 yılında Ankara ile Moldova arasındaki dış ticaret pozitif bir dengededir. Ancak, 2021 ve 2022 yıllarında Ankara ile Moldova arasındaki ticaret negatif yöndedir. Özellikle 2021 yılında Ankara'nın Moldova'dan ithalatı rekor seviyeye çıkmıştır. 5 yıllık süre içerisinde Ankara'nın Moldova'ya ihracatı kayda değer bir artış göstermemiştir.

Ankara-Moldova Dış Ticaret Ürünleri (2022)

Ankara ile Moldova arasında dış ticarete konu olan ürünler incelendiğinde Ankara'nın Moldova'dan ağırlıklı olarak tahıl ürünleri ve hurda ve atık ithalatı yaptığı görülmektedir. Bu açıdan Ankara'nın en büyük ithalat kalemi olan tahıl ürünleri ithalatı içerisinde Moldova'nın da kayda değer bir payı olduğu tespit edilmiştir. Ankara'dan Moldova'ya yapılan ihracatın birçok farklı sektörden olduğu görülmekte olup en çok çimento ürünleri ihraç edilmektedir.

6. Moldova'nın Doğrudan Yabancı Yatırımları

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Moldova, 2022 yılında 587 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 109. sıradadır. [ABD 285 milyar dolar ile 1. Türkiye 13 milyar dolar ile 27. (UNCTAD-2023)]

2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 1 milyar dolar olan Moldova, 2022 yılında 2 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 153. sıradadır. [ABD 10 trilyon dolar ile 1. Türkiye 165 milyar dolar ile 36. (UNCTAD-2023)]

2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Moldova 80. sıradadır. (İsviçre 1. Türkiye 48.) (UN-2023)

2023 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Moldova, dünyada 176 ülke arasında 96. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2023)

Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Moldova 86. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2023)

EKLER:**EK-1: Moldova'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			3 144 505	4 332 145	4 048 617	100	-6,5
1.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	462 518	475 573	547 996	13,5	15,2
2.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	13 660	559 450	397 716	9,8	-28,9
3.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	118 659	367 976	242 433	6	-34,1
4.	1001	Buğday ve mahlut	207 713	58 101	223 764	5,5	285,1
5.	1005	Mısır	127 207	339 823	144 089	3,6	-57,6
6.	1206	Ayçiçeği tohumu	196 816	336 347	138 739	3,4	-58,8
7.	2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	141 259	126 677	137 490	3,4	8,5
8.	1205	Rep veya kolza tohumları	50 802	43 613	116 565	2,9	167,3
9.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	121 149	108 737	104 591	2,6	-3,8
10.	7010	Camdan damacana, şişe, kavanoz, çanak, ilaç tüpleri, serum ampülleri ve diğer kaplar	54 918	85 868	80 687	2	-6
11.	2009	Meyve ve sebze suları	46 097	69 161	71 981	1,8	4,1
12.	809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	33 483	33 750	69 102	1,7	104,7
13.	806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	36 078	42 778	66 303	1,6	55
14.	808	Elma, armut ve ayva (taze)	87 785	90 974	62 805	1,6	-31
15.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	39 925	42 410	57 845	1,4	36,4

Kaynak: Trademap-direcdata/Moldova

EK-2: Moldova'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			7 176 764	9 218 982	8 673 672	100	-5,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	596 420	1 501 315	1 273 880	14,7	-15,1
2.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	417 337	850 496	581 609	6,7	-31,6
3.	8703	Otomobiller	257 476	333 404	402 849	4,6	20,8
4.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	279 628	240 758	262 791	3	9,2
5.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	169 807	211 825	222 575	2,6	5,1
6.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	128 431	132 068	161 944	1,9	22,6
7.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	72 260	75 551	92 423	1,1	22,3
8.	8701	Traktörler	77 005	128 802	87 978	1	-31,7
9.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	85 237	96 935	87 580	1	-9,7
10.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	63 327	68 873	81 587	0,9	18,5
11.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	34 336	70 564	74 935	0,9	6,2
12.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	57 257	78 416	67 459	0,8	-14
13.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	53 409	66 383	57 440	0,7	-13,5
14.	2716	Elektrik enerjisi	7 741	152 529	57 175	0,7	-62,5
15.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	47 154	51 056	54 185	0,6	6,1

Kaynak: Trademap-direcdata/Moldova

EK-3: Moldova'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		3 144 505	4 332 145	4 048 617	100	-6,5
1.	Romanya	833 477	1 240 798	1 420 815	35,1	14,5
2.	Ukrayna	92 767	720 033	595 303	14,7	-17,3
3.	İtalya	240 059	331 143	260 021	6,4	-21,5
4.	Almanya	245 446	230 789	221 316	5,5	-4,1
5.	Çekya	79 001	104 112	160 919	4	54,6
6.	Rusya	276 067	190 091	144 097	3,6	-24,2
7.	Türkiye	313 960	304 925	142 318	3,5	-53,3
8.	Polonya	108 508	122 380	133 582	3,3	9,2
9.	Bulgaristan	77 766	142 131	86 136	2,1	-39,4
10.	Beyaz Rusya	67 811	81 161	84 064	2,1	3,6
11.	ABD	31 732	51 493	61 636	1,5	19,7
12.	İspanya	62 798	42 925	55 215	1,4	28,6
13.	Hollanda	35 830	64 271	47 328	1,2	-26,4
14.	Macaristan	41 801	52 815	46 356	1,1	-12,2
15.	Kazakistan	13 978	28 543	41 113	1	44

Kaynak: Trademap-Direcdata/Moldova

EK-4: Moldova'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		7 176 764	9 218 982	8 673 672	100	-5,9
1.	Romanya	829 939	1 647 485	1 300 058	15	-21,1
2.	Ukrayna	667 196	853 786	1 076 248	12,4	26,1
3.	Çin	836 544	947 165	1 017 546	11,7	7,4
4.	Türkiye	543 683	661 242	740 852	8,5	12
5.	Almanya	546 646	578 097	617 877	7,1	6,9
6.	İtalya	444 619	438 551	470 507	5,4	7,3
7.	Rusya	1 053 924	1 145 272	321 643	3,7	-71,9
8.	Polonya	261 621	302 837	317 002	3,7	4,7
9.	Fransa	170 654	177 616	216 904	2,5	22,1
10.	Hindistan	46 493	253 490	209 728	2,4	-17,3
11.	Macaristan	121 598	178 622	181 360	2,1	1,5
12.	Çekya	114 945	138 269	165 516	1,9	19,7
13.	Bulgaristan	77 215	147 523	146 954	1,7	-0,4
14.	Yunanistan	41 904	165 862	135 086	1,6	-18,6
15.	ABD	107 400	134 470	122 911	1,4	-8,6

Kaynak: Trademap-direcdata/Moldova